

קונטרס

משעינות החיים

דברי תורה

מב"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה

פרשת וירא תשפ"ו • גליון תקה

פה יוצאן סיטי יצ"ו

©

כל הזכויות שמורות

י"ל ע"י

מכון שלמה משנתו

להוצאת ד"ת של כ"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה

שע"י איגוד חסידי צאנז זוועהיל

להערות והארות

או להזמנת הגליון נא לפנות לטעל:

201-455-7269

בארה"ק:

052-712-6945

דוא"ל:

mayunoshachaim@gmail.com

דרוש לפרשת וירא

תשנ"ט

בטעם מצוות נתינת מחצית השקל

במדרש פליאה (הובא בדמשק אליעזר), כשראתה שרה שמושה רבינו לא יכנס לארץ ישראל אמרה (בראשית כא, י) גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני, ותמוה.

והנראה, על פי מה שאמרו במדרש (הובא בעיר דוד אות תי"ז) שמושה רבינו לא נכנס לארץ ישראל בשביל ששיבר את הלוחות. אמנם לכאורה יש לדקדק, מדוע נענש משה רבינו על כך ששיבר את הלוחות, הרי עשה כן לטובתן של ישראל כדי שידונו כפנוייה על מעשה העגל ולא כאשת איש כמבואר במדרש (שמות רבה מג, א). וצריך לומר, שגם מבלי שבירת הלוחות לא היו בני ישראל נענשים על מעשה העגל, שהרי הייתה להם טענת מודעה על קבלת התורה, כמו שאמרו בגמ' (שבת פח, א), מלמד שכפה עליהם הקב"ה את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעה רבה לאורייתא. וכיון שלפ"ז הייתה שבירת הלוחות שלא לצורך על כן נענש משה רבינו שלא להיכנס לארץ ישראל.

אך לכאורה יש להוכיח שמעשה העגל נחשב לבני ישראל לחטא ממה שציווה השי"ת לבני ישראל לתת מחצית השקל כדי לכפר על נפשותיהם על חטא העגל כמבואר בחז"ל (עי' ירושלמי שקלים פרק ב' הלכה ג'), ואילו הייתה להם טענת מודעה על קבלת התורה לא היו צריכים כפרה כלל. נמצא שממצוות מחצית השקל מוכח שמושה רבינו טוב עשה בשבירת הלוחות, והיה ראוי שיכנס לארץ ישראל.

אמנם מצינו טעם אחר למצוות נתינת מחצית השקל בספר קרבן שבת (פרק א' ס' ד'), דהנה מלכתחילה נגזר על בני ישראל להיות בארץ לא להם ארבע מאות ושלשים שנה (שמות יב, מז) כמניין 'שקל', אלא שבסופו של דבר לא היו בני ישראל בארץ מצרים לשיטת הפרקי דר' אליעזר (פרק מ"ח) אלא רט"ו שנה [לפי שדעת הפרקי דר"א לחשוב הגלות מיום שנולדו מנשה ואפרים ה' שנים קודם רדת יעקב מצרימה], שהוא המחצה מסכום השנים שנגזר עליהם. ולכן ציווה הקב"ה לתת מחצית ה'שקל' שמניינו עולה רט"ו, לכפר על רט"ו השנים שנחסרו להם מגלות מצרים, עכת"ד. ולפ"ז שוב יש לומר ששבירת הלוחות הייתה בכדי, לפי שבלא"ה הייתה לבני ישראל טענת מודעא, ולכן שפיר לא נכנס משה רבינו לארץ ישראל.

אלא שכל זה נכון רק אם כל ארבע מאות ושלשים שנות השעבוד נגזרו על בני ישראל דווקא, לפי שרק הם היו נקראים זרע אברהם, אבל אילו היו ישמעאל ועשו גם כן נחשבים לזרע אברהם, שוב אין בני ישראל צריכים כפרה על כך שנחסר להם רט"ו שנה משנות הגלות, שהרי בני ישמעאל ובני עשו גם הם בכלל גזירת 'כי גר יהיה זרעך', ודיים לבני ישראל שיקיימו חצי מאותה גזירה באותם רט"ו שנה שהיו במצרים, ויניחו לבני עשו וישמעאל לקיים את המחצה השני. ולפ"ז שוב אי אפשר לומר שטעם מצוות נתינת מחצית השקל הוא כדי לכפר על רט"ו השנים הנותרים החסרים מגזירת 'כי גר יהיה זרעך', שהרי אחריות שנים אלו מוטלת על בני ישמעאל ועשו ולא עליהם, ובהכרח שטעם מצוות נתינת מחצית השקל הוא כדי לכפר על חטא העגל, ואם כן לא הייתה לבני ישראל טענת מודעא כמו שנתבאר.

ובה יבואו דברי המדרש על נכון, כשראתה שרה שמשעה לא יכנס לארץ, ובהכרח שהטעם הוא מפני ששיבר את הלוחות, אם כן מוכח שגם מבלי שבירת הלוחות הייתה לבני ישראל טענת מודעא על מתן תורה, ולכן לא הועיל משה כלום בשבירת הלוחות להחשיבם כפנוייה ונענש על כך. ואם כן מעתה איגלאי מילתא שמצוות נתינת מחצית השקל אינה כדי לכפר על חטא העגל, אלא כדי לכפר על אותן רט"ו שנים שהיה להם להיות עוד במצרים, אבל בני ישמעאל ועשו אינם מן המניין לפי שאינם נחשבים כזרע אברהם, ולכן אין

מוטל עליהם להשלים את גזירת 'כי גר יהיה זרעך', על כן אמרה שרה גרש
האמה הזאת ואת בנה כי לא ירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק.

בעידן רעוא דרעוין פרשת וירא

תש"ס

בתוה"ק וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא ישב פתח האהל כחום היום (יה, א). ובאוה"ח הק' (ד"ה וירא אליו ה') כתב לדקדק למה שינה הכתוב להקדים הרואה קודם הנראה, שהרי התחיל הכתוב והזכיר את הנראה כדכתיב וירא ואח"כ הזכיר את האדם הרואה דהיינו אליו אל אברהם, ושוב הזכיר את ה' שהוא הנראה שהתחיל בו, ולפי דקדוק הלשון היה לו לומר וירא ה' אליו, וכמו שמצינו בשאר המקומות שנראה אליו ה', כדכתיב (לעיל יב, ז; וכן לעיל יז, א) וירא ה' אל אברם.

וברש"י וירא אליו, לבקר את החולה. ומקור הדברים בסוטה (יד, א) מימרא דרבי חמא בר חנינא. עוד כתב רש"י אמר רבי חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה ובא הקדוש ברוך הוא ושאל לשלומו, והוא בבבא מציעא (פו, ב). ובאוה"ח הק' (ד"ה עוד ירצה) הביא דברי רב חמא בר חנינא שהיה ביום ג' למילתו, וכתב על זה, וז"ל, וצריך לדעת טעמו מי הגיד לו כי יום שלישי היה, ואם ממה שאמר הכתוב (להלן לד, כה) ביום השלישי בהיותם כואבים, הלא מדברי רבותינו במסכת שבת (קלד, ב) משמע בפירוש כי יום א' וב' הוא מסוכן יותר מיום השלישי וכו', עיי"ש עוד המושך דברי האוה"ח הק' שכתב דמדברי הטור משמע שאכן לא פירש שהיה זה ביום השלישי למילתו [כי כך כתב הטור ביו"ד (סימן שלה) וכיון שחלה האדם מצוה על כל אדם לבקרו שכן מצינו בהקדוש ברוך הוא שמבקר חולים כמו שדרשו בפסוק וירא אליו ה' באלוני ממרא מלמד שבא אליו לבקר החולה, ולא הזכיר כלל שהיה ביום ג' למילתו]. אמנם הרי בש"ס דילן (בבבא מציעא הנ"ל) גרסינן להדיא שהיה ביום השלישי.

והנה בגמ' בסוטה הנ"ל גם לא הוזכר שהיה ביום שלישי למילתו אלא בסתמא שבא הקב"ה לבקרו, ולכאורה יש מכאן סמך לשיטת הטור שלא היה זה ביום השלישי, אמנם בבבא מציעא כן איתא שהיה ביום ג' כנ"ל. איברא שבבבא מציעא לא הוזכר כלל שבא הקב"ה לבקר את החולה [כמו שאמרו

בסוטה] אלא שבא הקב"ה ושאל בשלומו. ולכאורה משמע ליה לרש"י דדא ודא אחת היא ומה שאמרו ששאל בשלומו היינו מה שאמרו במקום אחר שבא לבקרו, שהרי ב' מימרות הנ"ל [בסוטה שאמרו שבא לבקרו, ובבבא מציעא שאמרו ששאל בשלומו ביום השלישי] תרומה רב חמא בר חנינא אמרם, ומשמע דחדא ניהו.

וראה מה שכתב בספר יעלת חן (להגאון רבי יהודה ליב תאומים, אב"ד בראד, בפרשתן, ד"ה עוד נראה לי ליתן טעם אחר) דעל כרחק אי אפשר לפרש שבא הקב"ה לבקר את החולה, שהרי בהלכות ביקור חולים קי"ל (שו"ע, יורה דעה, סימן שעו, סעיף ב, והוא מגמל' מועד קטן כז, ב) שאסור לומר לחולה שב, דמשמע שב בחוליך, ואילו הכא כתיב והוא ישב פתח האהל, ודרשו חז"ל (בראשית רבה מח, ז, וברש"י כאן ד"ה ישב) דישיב חסר כתיב, כי ביקש לעמוד ואמר לו הקב"ה שב ואני אעמוד וכו', ומזה רצה להוכיח בעל היעלת חן דע"כ לא בא הקב"ה לבקר את החולה, ולכן אמרו בגמ' שהיה ביום שלישי למילתו שאז כבר נתרפא קצת ושפיר אמר לו שב.

אמנם גם לפי זה עדיין הדברים טעונין ביאור, כי נמצא לפי"ז שדברי רב חמא בר חנינא בסוטה שבא הקב"ה לבקר את החולה סותרים לכאורה את דברי עצמו בבבא מציעא שכתב שהיה ביום שלישי למילתו. גם צריך לבאר אם כנים הדברים שכבר לא היה חולה, אם כן מה היתה מטרת בואו של הקב"ה אל אברהם לבקרו.

בהמשך הפרשה כתיב (פסוק ג) ויאמר אדני אל נא תעבור מעל עבדך, ודרשו חז"ל (שבת קכז, א) מכאן שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, והראיה שאברהם אבינו הניח כביכול להקב"ה להמתין והלך לקבל את פני האורחים. וכבר דשו בה רבים להבין ולהשכיל בהך מילתא, דאכן אנן ילפינן לה מאברהם אבינו שרץ לקבל את האורחים, אבל אברהם גופיה מנא ידע דהכנסת אורחים גדולה מקבלת פני השכינה.

ובמדרש (בראשית רבה מח, ו) מייתי קרא דכתיב בישעיה (לג, טו-יז) הולך צדקות ודובר מישרים מואס בבצע מעשקות נוער כפיו מתמוך בשוחד אוטם אזנו משמוע דמים ועוצם עיניו מראות ברע, הוא מרומים ישכון מצודות סלעים משגבו לחמו נתן מימיו נאמנים, מלך ביפיו תחזינה עיניך תראינה ארץ מרחקים. ודריש לכוליה קרא על אברהם אבינו, הולך צדקות זה אברהם, ושמו

דרך ה' לעשות צדקה ומשפט (להלן יח, יט), דובר מישרים, מישרים אהבון (עין בפירוש מהרז"ו ובעץ יוסף על המדרש), מואס בבצע מעשקות, שנאמר (לעיל יד, כג) אם מחוט ועד שרוך נעל, נוער כפיו מתמוך בשוחד, הרימותי ידי אל ה' קל עליון (לעיל יד, כב), הוא מרומים ישכון, ר' יהודה בר ר' סימון בשם ר' חנין בשם ר' יוחנן העלה אותו למעלה מכיפת הרקיע, הדא דהוא אמר לו (לעיל טו, ה) הבט נא השמימה, אינו שייך לומר הבט אלא מלמעלה למטה, מצודות סלעים משגבו, אלו ענני כבוד (עין עץ יוסף על המדרש), לחמו נתן מימיו נאמנים, יוקח נא מעט מים (יח, ד), מלך ביפיו תחזינה עיניך וירא ה' אליו באלוני ממרא, ע"כ לשון המדרש, וצריך ביאור.

והנראה לבאר כל זאת בהקדם פירוש הכתוב בהמשך הפרשה (יח, יז-יט) וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה, ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ, כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו. וצ"ב המשך המקראות, דמה טעם נתן לדבר, דבשביל שאברהם יהיה לגוי גדול ועצום, ואף יצוה את בניו ואת אחריו לשמור דרך ה', משום כך אין מן הראוי לכסות ממנו דבר הפיכת סדום, וראה ברש"י (ד"ה ואברהם) וברמב"ן (ד"ה ואברהם) מה שכתבו בזה.

ובכתב סופר (בפרשתו, ד"ה וה' אמר) פירש המשך הכתובים על פי מה שכתב רש"י (לעיל יא, ט, ד"ה ומשם הפיצם, ומקורו מבראשית רבה לח, ו) בדבר החילוק שבין דור ההפלגה ובין דור המבול, וז"ל רש"י הק', וכי אי זו קשה של דור המבול או של דור הפלגה, אלו לא פשטו יד בעיקר ואלו פשטו יד בעיקר כביכול להלחם בו, ואלו נשטפו ואלו לא נאבדו מן העולם, אלא שדור המבול היו גזלנים והיתה מריבה ביניהם לכך נאבדו, ואלו היו נוהגים אהבה ורעיות ביניהם, שנאמר (לעיל יא, א) שפה אחת ודברים אחדים, למדת ששנאו המחלוקת וגדול השלום, ע"כ. הרי מכאן לימוד גדול שהקב"ה מקפיד יותר על פירוד לבבות בין אדם לחבירו, מאשר על האדם החוטא ומורד בין אדם למקום.

והנה כדבר הזה רואים בדברי חז"ל גם בעניינם של אנשי סדום, כי העיד עליהם הכתוב (לעיל יג, ג) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד, אמנם על זה לחוד לא נגזר עליהם כליון והפיכת הערים, וכמו שאמר הכתוב (יח, כא) ארדה נא ואראה הכצקתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה, והביא רש"י

(ד"ה הבאה) מה שדרשו בזה רבותינו ז"ל (סנהדרין קט, ב) הכצעקתה, צעקת ריבה אחת שהרגוה במיתה משונה על שנתנה מזון לעני.

הרי לנו מזה הוכחה ברורה שיותר מקפיד הקב"ה על עבירות שבין אדם לחבירו, כי אנשי סדום היו זה מימים ימימה רעים וחטאים לה' במאוד מאוד, ואעפ"כ לא נגזרה עליהם הגזירה עד שעלתה לפני הקב"ה צעקת ריבה אחת הנ"ל שהרגוה על שנתנה מזון לעני.

זאת רצה השי"ת ללמד את אברהם אבינו למען ידע את זאת ואף ילמד את בניו אחריו את חומר הענין של הזהירות במצוות שבין אדם לחבירו, וזאת ישכיל ויבין ממעשה הפיכת סדום שסיפר לו הקב"ה את סיבת הפיכתה.

זה שאמר הכתוב כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט וגו', רצ"ל היות ואברהם הוא אוהבי והוא אשר ילמד את בניו ואת בניו אחריו לשמור חוקי האלקים ותורותיו, לכן טוב הדבר שיידע את חומר הענין של מצוות שבין אדם לחבירו, וינחיל זאת לבניו אחריו ויצווה שישמרו דרך ה', כי דרך ה' רומז על מה שאמרו ז"ל (שבת קלג, ב) מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום, וכן אומרו לעשות צדקה ומשפט רומז על תהלוכות שבין אדם לחבירו, כמו שפירש הרמב"ם עה"פ (שמות טו, כה) שם שם לו חוק ומשפט, עיי"ש, עכתו"ד הכתב סופר, עיין שם עוד המשך דבריו.

על פי הקדמה זו מדברי הכת"ס יובן מאי דכתיב בלוט בן אחי אברהם כאשר באו המלאכים סדומה (להלן יט, א) וירא לוט ויקם לקראתם, ופירש"י (ד"ה וירא, והוא מבראשית רבה ג, ג) מבית אברהם למד לחזר על האורחים. ולכאורה הדבר תמוה, דהרי לוט רשע היה כפי שמצינו כמה פעמים, כגון הא דכתיב (לעיל ג, יא) ויסע לוט מקדם, ופירש"י (ד"ה מקדם, והוא מבראשית רבה מא, ז) הסיע עצמו מקדמונו של עולם, אמר אי אפשר לא באברם ולא באלקיו. עוד כתיב (שם פסוק ג) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד, ופירש"י (ד"ה ואנשי) ואף על פי כן לא נמנע לוט מלשכון עמהם. עוד פירש"י (שם פסוק יד, ד"ה אחרי הפרד לוט) עה"פ (יג, יד) וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו, שכל זמן שהרשע עמו היה הדיבור פורש ממנו. עכ"פ מכל אלה תחזינה עינינו כי לא בצדיק שומר תורה ומצוות עסקינו, ולמה זה אחז דרך הצדיק אברהם דייקא במצות הכנסת אורחים.

עוד דבר תימה מצינו בו בלוט דכתיב ביה (יט, ג) ומצות אפה ויאכלו, ופירש"י (ד"ה ומצות אפה, והוא מבראשית רבה מח, יב) פסח היה. ותמה תמה אקרא על זאת, והרי כאמור היה רשע שבחר לשכון בשכונת הרשעים, והוא היה הגורם שלא יבוא הדיבור אל אברהם אבינו בהיותו עמו, ומהיכן באה לו ההתעוררות לקיים דייקא מצות אכילת מצה בפסח.

ויתכן לבאר באופן דחדא קושיא מיתרצא בירך חברתה, ובהקדים עוד מה דאיתא בספה"ק קדושת לוי (פרשת בא, ד"ה ואמרתם זבח פסח הוא לה') ליתן טעם למה שאנו מכנים את היו"ט דזמן חרותינו בשם חג הפסח, ואילו בתוה"ק נקרא כמה פעמים בשם חג המצות.

ומבאר הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, שהוא על דרך הכתוב בשיר השירים (ו, ג) אני לדודי ודודי לי, והיינו שאנו בני ישראל מספרין בשבחו של הקב"ה, והקב"ה מספר בשבחן של ישראל. ומביא מה דאיתא בתנא דבי אליהו (פרק יז) שמצוה לספר בשבחן של ישראל ויש להשי"ת נחת רוח מזה שמספר בשבחן דישאל. וביאור הדבר הוא, עפ"י מה דקיי"ל (מנחות לו, ב) שתפילין אסור בהיסח הדעת ומצוה על כל אחד ואחד להיות תמיד מחשבתי ולבו בענין התפילין. והנה תפילין דידן כתוב בהן שבחו של הקב"ה הלא המה פרשיות שמע והיה אם שמוע קדש והיה כי יביאך, ובתפילין דמרא עלמא כתיב שבחייהו דבני ישראל עם קרובו, כמו שאמרו חז"ל בברכות (ו, א), ומשום כך צריך תמיד לעסוק בענין התפילין דהיינו או לדבר בשבח הקב"ה או בשבחן של בני ישראל.

על פי זה מבואר דהנה מה שהקב"ה כינה בתוה"ק את שם היו"ט חג המצות היינו משום שמשבח הקב"ה בשבחייהו דישאל [דוגמת התפילין דמרא עלמא דכתיב בהו שבחא דישאל] והמצות מזכירין את שבח בני ישראל אשר יצאו ממצרים מתוך אמונה תמימה ולא שאלו מה נאכל מעתה, וכדכתיב (שמות יב, לט) ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגות מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם, ופירש"י (ד"ה וגם צדה, והוא מהמכילתא) מגיד שבחן של ישראל שלא אמרו האיך נצא למדבר בלא צדה, אלא האמינו והלכו, הוא שמפורש בקבלה (ירמיה ב, ג-א) זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

ואילו אנו בני ישראל קורין אותו **חג הפסח**, ובכך אנו דבקים בתפילין דידן לספר בשבח דקודשא בריך הוא, כמו שאמר הכתוב (שמות יב, כז) ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל וגו', אתוד"ק.

המזורם לנו מדברי קדשו שחביב בעיני הקב"ה במאוד מאוד שבחייהו דבני ישראל יותר משבחו של הקב"ה כביכול, ואשר על כן קרא את שם החג על שם המצות אשר מזכיר את שבחן של ישראל.

כעין בחינה זו מצינו כאשר אמר לו הקב"ה למשה (במדבר לא, ב) נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים וגו', ואילו משה רבינו כשמסר את דבר הציווי אל בני ישראל אמר להם (שם פסוק ג) החלצו מאתכם וגו' לתת נקמת ה' במדין, ופירשו בספה"ק (ראה בכל יקר שם, ד"ה נקום נקמת) שהקב"ה לגודל אהבתו את בני ישראל עם קרובו תלה דבר נחיצות הענין ללחום במדין, כדי לנקום נקמת בני ישראל אשר המדינים קמו כנגדם, כי להבוכ"ע כביכול חמור טפי מי שקם נגד בניו ממי שנלחם כנגדו. ולעומת זאת משה רבינו תלה הדבר בהשי"ת כביכול, שעלינו לקנא קנאת ה' ולנקום נקמתו במדין.

עכ"פ מדברי הרה"ק מבראדיטשוב זי"ע הנ"ל נתבאר לן כי לימוד גדול למדנו ממצות אכילת מצה, אשר השי"ת בגודל אהבתו וחיבתו אותנו כינה את שם החג על זכר המצות שהוציאו בני ישראל ממצרים, שאז נתגלה מעלתן ושבחן של ישראל.

על כן לוט בן אחי אברהם על אף שהסיע עצמו מקדמונו של עולם ולא איכפת ליה לישב בחברת הרשעים, אך אעפ"כ דבר אחד היה מקובל ומוחזק בידו מביתו של אברהם, כי הגדולה שבמעלות ובמידות הוא הזהירות בענייני בין אדם לחבירו ועשיית צדקה וחסד עם בריותיו של מקום. ולכן דייקא בדבר זה היה נזהר לחזר אחר האורחים כדרכו של אברהם אבינו עמוד החסד.

מהאי טעמא הזכירה התורה "ק ומצות אפה ללמד שפסח היה כפירש"י, כי מצות אכילת מצות בחג המצות מורה על גודל אהבת השי"ת לישראל וקפידתו לבל יפגעו בכבודם, יותר ממה שחס על כבוד עצמו כביכול, ולכן קראו חג המצות ולא חג הפסח כנ"ל, ולכן נהג לוט במצוה זו, אף שבשאר מצות לא היה נזהר.

ודייקא בזמן זה טרם הפיכת סדום הזכירה התוה"ק פרט זה, ללמדינו באיזה זכות ניצל לוט מן ההפיכה, על אף היותו פורק עול והסיע עצמו מקדמונו של עולם, זאת משום שידע את סוד וענין המצות, אשר ממנה למדין את גודל החשיבות של הזהירות בבין אדם לחבירו, ולכן ניצל מן העונש שבא על אנשי סדום בגין דבר זה שזלזלו בעניני בין אדם לחבירו כמו שנתבאר.

נשובה אל ביאור המקראות בריש פרשתן, לבאר דבר אומרו וירא אליו ה' וגו' שדקדק האוה"ח הק' בשינוי הלשון שהקדים תיבת אליו לפני הזכרת ה' הנראה אליו, ונביא תחילה את לשון האוה"ח הק' שמתרץ זאת לפי דרכו בקודש, וזל"ק, עוד ירצה כי באמצעות המילה נראה ה' אליו בשלימות כללות אור עליון, כי יש בבחינת הראיה ברוך הוא הדרגות זו למעלה מזו, ומה שהשיג אחר המילה היא נבואה שלימה, וזה הודיענו הכתוב באומרו וירא אליו ה', ולא אמר וירא ה' אליו, שנתכוון לומר כי מה שהגיע מהראיה אליו הוא כל בחינת הוי"ה שם הנכבד, ולזה הקדים **אליו** ואחר כך הזכיר המושג, מה שלא היה נשמע אם היה מקדים להזכיר השם קודם שיזכיר תיבת אליו, ודו"ק.

המבואר מדברי קדשו שملשון וירא אליו ה' שהקדים תיבת אליו, יש במשמע נבואה שלימה והתגלות יתירה יתר על שאר הנבואות והחזיונות שזכה להן אברהם אבינו עד הנה, וזכה לזאת ע"י מצות המילה.

ובדרך אפשר יתכן לבאר באופן אחר ועל פי דרכו של האוה"ח הק' בביאור הכתוב, דאכן מצות המילה גדולה ונשגבה היא עד מאוד, וכמו שאמרו חז"ל (נדרים לא, ב) שלא נקרא אברהם תמים עד שמל, ובזאת נגמרה שלימות נפשו, ועוד כהנה וכהנה מאמרי חז"ל בגודל מעלת אברהם אבינו שזכה לה כאשר מל את עצמו, אמנם אעפ"כ רצה הקב"ה לגלות ולהראות כי על מצוות שבין אדם לחבירו הוא מקפיד ביותר.

ועל כן לשון מופלא זה דכתיב **וירא אליו ה'** המורה על התגלות נפלאה שזכה לה אברהם אבינו כנ"ל מדברי האוה"ח הק', לא נזכר תיכף אחר שמל, אלא ביום השלישי למילתו כאשר נתחזק וישב פתח האהל לראות אם יש עובר ושב ויכניסם לביתו לקיים מצות הכנסת אורחים בהידור ובהתאמצות יתירה, או אז זכה להתגלות השכינה באופן שלא זכה לה עד הנה.

וגמר אומר **כחוס היום** רומז שע"י ההתחזקות וההתאמצות במצוות שבין אדם לחבירו זכה אברהם אבינו לחמימות ודביקות עליונה בהפורה ברוך הוא אשר נתגלה אליו בגילוי נפלא לבקרו ולדרוש בשלומו.

מזה גופא השכיל אברהם אבינו והבין כי מצוות שבין אדם לחבירו חביבין בעיני הקדוש ברוך הוא יותר מכבוד עצמו כביכול, והיינו דכתיב וירא מלשון הבנה כפירש"י שמתוך כך שנתגלה אליו הקב"ה באופן כזה דייקא עתה ולא תיכף אחר המילה, מכאן ראיה כי גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה, ולכן **וירץ לקראתם**, והבן. ויתכן דמשום הכי לא הזכיר רב חמא בסוטה שהיה זה ביום שלישי למילתו, אף שאכן כן היה כמו שאמר ר"ח גופיה בבבא מציעא, אלא במכוון לא הזכיר ענין המילה, בכדי להדגיש דעיקר ההתגלות שזכה לה לא היה בגין שנימול, אלא משום הזהירות בבין אדם לחבירו.

בכן אף נבאר דברי המדרש אשר הסמיך לכאן את הפסוק הולך צדקות ודובר מישרים וגו' ודרשה על אברהם אבינו ע"ה אשר עשה צדקה וחסד עם הבריות וכן כל שאר מעלות ומדות טובות אשר מנו חכמים במדרש שם, וגמר אומר לחמו נתן מימיו נאמנים, יוקח נא מעט מים, מלך ביפיו תחזינה עיניך, וירא אליו ה' באלוני ממרא, שבזכות מה שקיים מצות צדקה וחסד והכניס האורחים במסירות נפש, זכה לגילוי שכינה באופן שלא זכה קודם לכן וכמו שנתבאר. (אהל שלמה רעד"ר, פרשת וירא, מאמר ד)

